

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND IMPACTUL TERORISMULUI ASUPRA TURISMULUI MONDIAL

Masterand ing. Șuşman Nicoleta, Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia
Prof.univ.dr. Filimon Stremțan, Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia

Terorismul internațional a crescut rapid între anii 1960-1971. După o scurtă perioadă de liniște violențele teroriste marchează începutul și sfârșitul anilor 80. Anii 1990-2005 au fost marcați de evenimente teroriste dar calamitățile naturale și amploarea acestora sunt incomparabile cu cele din anii precedenți. Experții speculează că teroriștii vor continua să-și aleagă ținte vulnerabile și că atacurile lor vor deveni mai nediscriminate. Terorismul va deveni o metodă obișnuită de conflict armat iar marele public va fi, mai mult ca niciodată, un martor neputincios în fața acestor acte teroriste. Măsurile de securitate luate pentru prevenirea actelor teroriste riscă să devină un element permanent și cotidian al vieții ca și terorismul care se va înscrie într-o "rutină" aproape "tolerabilă". Acest fapt este demonstrat de atacurile teroriste împotriva teritoriului american: bomba de la World Trade Center din 1993, bomba de la Oklahoma în 1995, bomba asupra unei baze americane în Arabia Saudită în 1996, bomba din parcul olimpic din Atlanta în 1996, bomba asupra aeroportului internațional O'Hare Chicago din 1996, bomba și distrugerea World Trade Center în 2001.

Terorismul contemporan se identifică prin mai multe caracteristici specifice care îl diferențiază de formele de acțiune teroristă din deceniile precedente

- 1) teroriștii marxiști leniniști ai anilor 70-80 au fost înlocuiți în cea mai mare parte de fundamentalistii musulmani
- 2) Statele teroriste care procurau arme, bani, tehnică, s-au schimbat: Moscova, Sofia, Berlinul de Est din anii 80 au fost înlocuite de Iran, Irak, Libia, Coreea de Nord, Siria, Sudan în anii 90.
- 3) Stabilirea conexiunilor între teroriști și grupările lor a devenit mult mai dificilă
- 4) Posibilitățile de utilizare a armelor de distrugere în masă (biologice, chimice și nucleare) au crescut considerabil.

Ca răspuns la aceste amenințări teroriste, mai multe țări și-au unit forțele în activități antiteroriste, și-au adoptat arsenalul legislativ și potențialul lor de informație. Începând cu anul 1995 au fost organizate numeroase conferințe multilaterale pentru a pune bazele unei strategii antiteroriste la nivel mondial. În același timp, țările care sunt amenințate în mod direct și-au consolidat propriul arsenal legislativ. În anul 1996 președintele Clinton a semnat un act prin care crește în mod considerabil puterea statului federal în ceea ce privește lupta antiteroristă.

Actul terorist este rapid și concis, atrage rapid atenția publicului și este puternic mediatizat. Paradoxal, turismul și terorismul au câteva trăsături comune: implică cetățeni din diferite țări și utilizează tehnologii de deplasare și comunicare moderne. Dezvoltarea acestui tip de luptă armată poate afecta într-o manieră durabilă turismul internațional și poate modifica radical comportamentul și fluxul de turiști. În anumite țări un terorism persistent poate afecta durabil imaginea destinației și poate compromite pe termen lung activitatea turistică.

Turismul suferă, în mod particular, când atacurile teroriste sunt prelungite și îndeosebi când actele teroriste au ca scop turiștii. Turiștii sunt percepuți ca ambasadori ai țării lor, ei sunt o țintă ușoară, ei sunt purtătorii unei încărcături

simbolice ca și reprezentanți indirecti a unui guvern ostil sau indiferent. Teroriștii sunt perfect conștienți de importanța acțiunilor lor și de impactul acestora asupra populației atunci când turiștii sunt răpiți sau împușcați. Situația va fi instantaneu dramatizată de mass media care va da o notorietate mondială conflictului dintre teroriști și guvernul respectiv..

Obiectivele teroriștilor sunt ideologice, strategice și tactice. Obiectivele lor ideologice sunt pe termen lung și în contextul unei lupte naționale. Obiectivele tactice motivate de interese imediate sunt: locurile și instituțiile turistice, turiștii însăși, stațiunile sau locurile de rezidență ale elitei politice, sociale și economice (acestea sunt adesea stațiunile turistice frecventate de clienți internaționali). Locurile cu potențial turistic deosebit reprezintă unul din obiectivele teroriștilor. Într-o manieră generală teroriștii au mult de câștigat atacând obiectivele turistice:

- Turismul simbolizează capitalismul iar dacă un stat adversar este atacat prin turiștii acestuia, acest atac este de fapt un atac asupra statului respectiv;
- Un atac terorist asupra obiectivelor turistice duce la instabilitatea comerțului exterior permițând astfel teroriștilor de a da o lovitură indirectă economiei statului respectiv;
- Decizia turiștilor de a rămâne în țara lor sau de a alege o destinație mai sigură, determină pierderi economice substanțiale pentru țările atacate de teroriști. Un exemplu în acest sens este Egiptul, Spania, Anglia etc.

Efectul terorismului a fost considerabil pentru turism. În 1985, peste 5 mil. de americani au vizitat Europa iar în 1986 alți 7mil. Peste 54% din turiștii americani și-au anulat rezervările pentru Europa odată cu intensificarea atacurilor teroriste. Organizația mondială a turismului estimează că pierderile la nivel de încasări din turismul internațional, se ridică la cifra de 105 bilioane de dolari. O parte din turiști percep loviturile teroriste date asupra unui stat ca un risc pentru întreaga regiune. Este posibil astfel să rezulte un declin al turismului atât în statul afectat de atacurile teroriste, precum și în statele vecine acestuia. Un factor esențial în determinarea comportamentului turistic în fața amenințărilor teroriste, îl reprezintă mass media. În anumite state aceasta servește intereselor terorismului de ex. postul de televiziune Al Jazeera .

Evenimentele tragice din 11 septembrie a influențat turismul din toate regiunile din lume. În 2001, dezvoltarea turismului mondial a fost redusă, iar sosirile internaționale au scăzut cu 0,6% sub efectul atacurilor teroriste și a scăderii economice a marilor piețe turistice emitente.

Regiunile turistice din liume au fost afectate in mod inegal : Asia de Sud (- 24% in septembrie-decembrie 2001), America (- 20% în aceeași perioadă), Orientul Mijlociu (-11%). Pe ansamblu, în anul 2001 scăderea a fost de 6% pentru America și Asia de Sud, de 3% pentru Orientul Mijlociu, de 0,6% pentru Europa. Din contră Asia de Est și Pacificul au beneficiat de o creștere de 5% iar Africa de 4%. În anii care au urmat terorismul a avut efecte deloc neglijabile asupra activității turistice.

- În Egipt, atentatul de la Cairo (sept. 1997), apoi atentatul de la Luxor a afectat drastic turismul care era dealtfel în plină dezvoltare. Anul 1998 a fost un an în regres în ceea ce privește turismul de aproximativ 13%. Recuperarea a fost rapidă cu un progres de 40% pentru 1999. La fel ca multe țări din Orientul Apropiat, Egiptul a fost afectat și el de atentatele din 11 septembrie 2001. Țara a încheiat anul cu o creștere de 15,6% în ceea ce privește frecvența turistică. Nu putem să nu amintim aici și atentatul de la Sharm El Sheic din anul 2006.

- În Turcia , anul 1999 a fost un an de regres din punct de vedere turistic. Atentatele din această țară au declanșat multe anulări și au determinat un număr mare de călători să renunțe la zboruri. Seismul din 17 august a făcut ca Turcia să apară ca o destinație riscantă.

Măsuri recomandate pentru securitatea turismului

Aceste măsuri au fost aprobate de Ansamblul General al Organizației mondiale de turism în cea de-a noua sesiune care a avut loc la Buenos Aires, Argentina în 30 sept- 4 oct 1991.

I Domenii de aplicare

- 1) Măsurile recomandate turismului au ca scop de a garanta securitatea, în mod special a turiștilor și excursioniștilor internaționali, de aceste măsuri beneficiind de asemenea și turiștii naționali;
- 2) Înainte de a prezenta măsurile recomandate, prin turiști internaționali, numiți simplu turiști, se înțeleg toate persoanele:
 - a) care călătoresc într-o altă țară decât țara de rezidență;
 - b) a căror motiv principal de călătorie este o vizită, un sejur turistic pentru o perioadă mai mică de un an;
 - c) care nu exercită o activitate de remunerare în țara vizitată;
- 3) Termenul de turist nu se aplică persoanelor care intrate într-o țară pentru a efectua o vizită sau un sejur turistic caută să-și prelungească vizita sau sejurul lor în scopul de a obține rezidență în țara respectivă sau exercită o activitate de remunerare;
- 4) Măsurile recomandate nu trebuie interpretate într-un mod prin care să favorizeze persoanele care abuzează de statutul lor de turiști în special în comiterea de acțiuni criminale grave, cum ar fi atentatele la securitatea psihică a altor persoane, participarea la crime organizate, acte de terorism, trafic de stupefiante sau furturi de bunuri culturale;
- 5) Nici una din măsurile recomandate nu trebuie interpretată ca o limitare a intereselor și drepturilor la securitate și protecție a turiștilor interni sau a prestatorilor de servicii turistice;
- 6) Nici una din măsurile recomandate nu trebuie interpretată într-un mod prin care se limitează sau se denaturează legislațiile naționale și acordurile internaționale, în ceea ce privește drepturile, privilegiile și datoriile străinilor, prevenirea criminalității și comportarea delicvenților.

II Măsuri preventive

- 1) Fiecare stat va trebui să evalueze și să controleze gravitatea pericolelor care amenință , pe teritoriul propriu, viața, sănătatea, bunurile și interesele economice ale turiștilor și să stabilească o politică națională de securitate a turismului.
- 2) Fiecare stat va trebui să ia măsuri pentru:
 - a) identificarea potențialelor riscuri, conform cu tipul călătoriei, destinația și obiectivele turistice;

- b) adoptarea de norme și practici de securitate pentru echipamentele și obiectivele turistice insistând în special asupra:
 - protecția împotriva incendiilor
 - securitatea alimentară
 - condițiile sanitare și de sănătate
 - protecția mediului
- c) garanția că obiectivele și așezările turistice sunt protejate de forțe de ordine, în scopul ca toate actele delictuoase care au ca obiectiv turiștii, să poată fi detectate și prevenite;
- d) furnizarea unei documentații în ceea ce privește securitatea turistică, în special pe următoarele probleme:
 - reglementări de bază relative la securitatea turiștilor
 - practicarea securității în locațiile destinate transportului de turiști (aeroport, gară, stații de autobuz, alte terminale pentru transport)
 - prevenirea eventualelor amenințări asupra obiectivelor și stațiilor turistice
 - prevenirea eventualelor riscuri în ceea ce privește sănătatea și informarea asupra modului de a se proteja
 - servicii de asistență puse la dispoziția turiștilor în cazul în care aceștia au nevoie
- e) protejarea turiștilor împotriva traficului ilicit de stupefiante și vegherea ca mijloacele de transport utilizate de turiști să nu fie utilizate pentru transportul ilicit sau contrabandă cu stupefiante;
- f) personalul ce deservește unitățile și serviciile turistice trebuie format în conformitate cu problemele de securitate din turism;
- g) stabilirea unor reguli care să determine responsabilitatea civică a turiștilor asupra obiectivelor turistice, iar informațiile referitoare la acestea să poată fi obținute cu ușurință de către turiștii și reprezentanții acestora;
- h) înființarea unor politici și servicii naționale în ceea ce privește sănătatea turiștilor.

III Facilități de sprijin pentru turiști

- 1) Urmărirea persoanelor vinovate de acte delictuoase împotriva unor persoane sau turiști.

Statele trebuie să faciliteze turiștilor posibilitatea de a se asocia în aceste urmăriri în special în cazul infracțiunilor foarte grave. Un turist trebuie să aibă aceleași drepturi ca și cetățenii statului în care s-a comis infracțiunea.

- 2) Protecția consumatorilor și rezolvarea pe cale amiabilă a neînțelegerilor dintre turiști și prestatorii de servicii turistice

- a) Statele trebuie să publice reguli pentru protecția consumatorilor în domeniul turismului, care să țină cont de diferitele tipuri de consumatori cum ar fi:

- Turiștii care călătoresc individual, respectiv cei care sunt într-o relație contractuală directă cu prestatorii de servicii turistice individuale;
- Turiștii care au cumpărat, prin negociere, un ansamblu de prestări turistice pregătite de un organizator de turism;

- b) Pentru turiștii care călătoresc cu titlu individual, statele trebuie să se angajeze în instituirea unor proceduri definite clar care să permită o rezolvare rapidă a neînțelegerilor în care sunt implicați consumatorii, și să desemneze organisme la care turiștii să poată avea acces pentru a-și depune plângerile în calitatea lor de consumatori;
 - c) Statele trebuie să se angajeze de asemenea în a determina cu claritate responsabilitățile ce revin în mod obligatoriu organizatorilor, detașiștilor sau prestatorilor direcți în caz de nerespectare a serviciilor ce figurează în contract.
- 3) Asistență medicală de urgență a turiștilor
Statele trebuie să se angajeze în desemnarea sau indicarea serviciilor de sănătate publice sau private pentru turiști și să pună la dispoziția turiștilor sau reprezentanților acestora toate informațiile necesare în acest domeniu;
- 4) Accesul turiștilor la reprezentanții diplomatici și consulari ai țării lor precum și la serviciile de legătură cu străinătatea.
Statele trebuie să ia măsuri pentru:
- a) facilitarea acestui acces atunci când un turist caută să obțină ajutor și sfatul țării sale în caz de urgență;
 - b) informarea reprezentanților diplomatici sau consulari ai țării din care provine turistul, sau direct familia sa atunci când un turist este victima unei catastrofe naturale, un accident grav sau a unei agresiuni serioase, sau atunci când a suferit o gravă problemă de sănătate și în consecință se află în incapacitatea de a contacta el însuși familia sau reprezentanții diplomatici;
- 5) Repatrierea turiștilor
Statele trebuie să ia măsuri pentru:
- a) repatrierea turiștilor în țara lor de origine atunci când aceștia sunt victima unei catastrofe naturale, accident, agresiuni sau probleme de sănătate și care, din cauza sănătății lor se găsesc în imposibilitatea de a-și continua călătoria sau sejurul turistic și în plus nu sunt capabil să se întoarcă în țara lor de origine;
 - b) facilitarea repatrierii corpurilor turiștilor decedați în cursul unui voiaj.

Bibliografie:

1. Kotler, Ph., Managementul marketingului, Editura Teora, București, 2005
2. Patriche D., Stremțan F., Ispas A., Patriche, I., Elemente de marketing turistic, Editura Global Media Image, deva, 2000
3. <http://geotourweb.com>
4. www.world-tourism.org